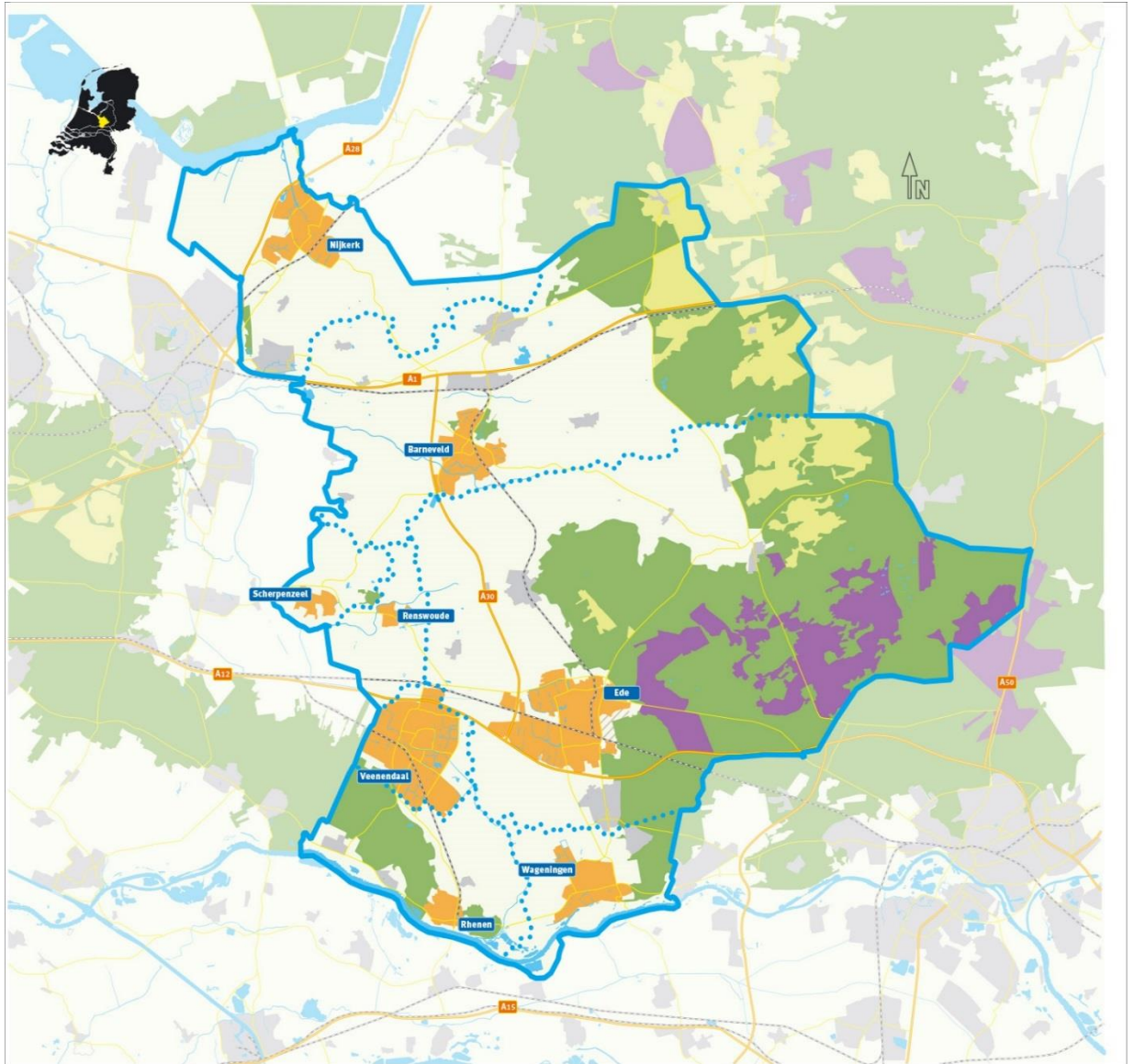

Regio FoodValley & Triple Helix

KADERNOTA 2019 - 2022

Regio FoodValley & Triple Helix **KADERNOTA** 2019 - 2022

Vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van Regio FoodValley op 15 december 2017.

Inhoudsopgave

Voorwoord	6
1. Ten geleide	7
1.1 FoodValley in regeerakkoord!	7
1.2 Topsectorenbeleid voortgezet, met scherpe focus op o.a. agrifood	7
1.3 Ontwikkelingen in regionale ecosystemen voor economische groei	7
1.4 Regio FoodValley: topsector én regionaal ecosysteem in één.	7
1.5 Meer relevantie voor ondernemers	9
1.6 Samenhang in werkwijze	9
2. Financiële cyclus & proces	9
2.1 Vernieuwing financiële cyclus	10
2.2 Kadernota: drie in één	10
2.3 Proces vaststelling Kadernota	11
3. Financiële kaders 2019 - 2022	12
3.1 Kaders Regiobegroting	12
3.1.1 Bureau Regio FoodValley	12
3.1.2 Versterken lobbykracht: Public Affairs (nationaal en internationaal)	12
3.1.3 Mobiliteitsfonds	13
3.1.4 Valleihopper	13
3.2 Kaders Triple Helix	13
3.2.1 Nieuwe Strategische Agenda	13
3.2.2 Doorontwikkeling FoodValley	14
3.2.3 Communicatie & marketing	14
4. Werkprogramma's intergemeentelijke samenwerking	16
4.1 Programma Economie	16
4.1.1 Trends en ontwikkelingen	16
4.1.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?	16
4.1.3 Wat hebben we daarvoor nodig?	17
4.2 Programma Werkgelegenheid	17
4.2.1 Trends en ontwikkelingen	17
4.2.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?	17
4.2.3 Wat hebben we daarvoor nodig?	17
4.3 Programma Voedsel	17
4.3.1 Trends en ontwikkelingen	17
4.3.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?	18
4.3.3 Wat hebben we daarvoor nodig?	18
4.4 Programma Energie	18
4.4.1 Trends en ontwikkelingen	18
4.4.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?	18
4.4.3 Wat hebben we daarvoor nodig?	19

4.5 Programma Ruimtelijke Ontwikkeling.....	19
4.5.1 Trends en ontwikkelingen.....	19
4.5.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?	19
4.5.3 Wat hebben we daarvoor nodig?	19
4.6 Programma Wonen.....	20
4.6.1 Trends en ontwikkelingen.....	20
4.6.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?	20
4.6.3 Wat hebben we daarvoor nodig?	20
4.7 Programma Mobiliteit.....	20
4.7.1 Trends en ontwikkelingen.....	20
4.7.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?	20
4.7.3 Wat hebben we daarvoor nodig?	20
5. Financiële kaders 2019 - 2022	21
5.1 Inwonerbijdrage stijgt niet; wel vindt prijsindexering plaats.....	21
5.2 Meerjarenraming 2019-2022	21
5.3 Nieuw beleid	21
5.4 Overzicht financiën Kadernota 2019 - 2022	22
5.5 Overzicht financiën Valleihopper 2019 - 2022.....	23
5.6 Overzicht financiën Werkprogramma's.....	24
5.7 Bijdrage per gemeente - Regiobegroting (excl. Valleihopper en Werkprogramma's).....	25

Voorwoord

Ambitieuze, scherpere focus, in control.

Regio FoodValley staat er goed voor. Ook het nieuwe kabinet erkent en waardeert de bijdrage die wij leveren aan de 'BV Nederland'. Zowel ons topcluster agrifood als ons regionale bedrijfsleven mogen er zijn. Tezamen met ondernemers en met de kennisinstellingen in Regio FoodValley werken wij aan een bloeiende economie. Niet als doel op zich, maar om ervoor te zorgen dat het goed wonen, werken en leven blijft in onze regio. In die zin zijn wij onverminderd *ambitieuze*.

In 2018 loopt de Strategische Agenda af. Samen met onze partners uit de Triple Helix herijken wij onze ambities en doelstellingen, brengen wij maatschappelijke opgaven in kaart die wij tezamen willen aangrijpen en vertalen in concrete programma's, die in 2019 moeten starten. De in 2018/2019 op te stellen Investeringsagenda FoodValley 2030 - een initiatief van provincie Gelderland gericht op het versterken van het topcluster food - moet aansluiten op de aangescherpte Strategische Agenda. Voorop staat dat de regionale samenwerking maatschappelijke meerwaarde moet opleveren. Welke opgaven in de vernieuwde Strategische Agenda en de Investeringsagenda opgenomen gaan worden, dat weten we nog niet. We willen met onze partners - waaronder de gemeenteraden - die opgaven selecteren waarop we met elkaar echt meerwaarde kunnen creëren. Een *scherpere focus* helpt om resultaten te boeken.

Het is al langer een bestaande wens van onze gemeenteraden om een integrale afweging te kunnen maken over doelen en inzet van middelen. Er bestaat behoefte aan meer transparantie. Deze handschoenen hebben wij opgepakt. In deze kadernota treft u dan ook niet alleen de kaders voor de regiobegroting aan, maar ook zijn de werkprogramma's van de intergemeentelijke samenwerking opgenomen, evenals een doorkijk naar de herijkte Strategische Agenda van de Triple Helix samenwerking. Een imponerend overzicht van programma's en onderliggende projecten laat zien dat de Regio duidelijk 'van denken naar doen' beweegt. Het zijn overigens niet zozeer méér activiteiten die we gaan oppakken - de meeste onderwerpen maken onderdeel uit van onze Strategische Agenda - als wel het integrale karakter van dit overzicht wat indruk maakt. En het toont aan dat we, als regio, steeds meer *in control* zijn.

Tot slot. In 2018 vinden ook de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Een deel van de huidige gemeenteraadsleden keert mogelijk niet terug. Hen willen we danken voor hun steun - ook als die in de vorm van kritische reflectie was. Met de raadsleden die blijven, en met de nieuwe raadsleden willen wij graag verder bouwen aan onze samenwerking.

Ede, 15 december 2017

Namens het bestuur van Regio FoodValley,

Gert Boeve,
directeur

René Verhulst,
voorzitter

1. Ten geleide

1.1 FoodValley in regeerakkoord!

Op het moment dat een delegatie van het Regiobestuur op weg was naar Brussel voor de 'European Week for Regions and Cities', werd in Den Haag door de vier coalitiepartijen het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' gepresenteerd. Naast vertrouwen in de toekomst gaf de nieuwe coalitie aan ook vertrouwen te hebben in Regio FoodValley:

*"Om een gezonde leefomgeving te waarborgen voor mensen en dieren zal het kabinet de samenwerking met Regio FoodValley ondersteunen en de uitkomsten daarvan beschikbaar maken voor de rest van Nederland."*¹

Regio FoodValley pakt deze handschoen graag op. Het past ook bij wat wij al doen: de acht gemeenten die samenwerken in Regio FoodValley, zetten zich namelijk met partners uit onderwijs- en onderzoeksinstituten en bedrijfsleven in voor de uitvoering van de Strategische Agenda. Samen willen we bereiken dat de regio dé economische topregio in Nederland wordt met voeding als specialisme. Wereldwijd gerenommeerde kennisinstellingen en bedrijven vormen de basis voor een breed netwerk waar nieuwe spelers graag bij willen horen. Toonaangevende innovatie, vakken op het gebied van agrifood, het aantrekkelijke vestigingsklimaat en de groene leefomgeving zijn kenmerkend voor Regio FoodValley.

1.2 Topsectorenbeleid voortgezet, met scherpe focus op o.a. agrifood

"Het topsectorenbeleid, gericht op samenwerking van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid zal sterker worden gefocust op de economische kansen die de volgende drie grote maatschappelijke thema's bieden:

- energietransitie en duurzaamheid,
- landbouw, water, voedsel,
- quantum, hightec, nano, fotonica."

Ook hiervan is het nieuwe kabinet de afzender. Een focus met kansen voor de economische samenwerking binnen Regio FoodValley - en vanuit de regio met partners van buiten. Samen met onze partners willen wij een deal sluiten met het kabinet.

¹Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/regering/regeerakkoord-vertrouwen-in-de-toekomst>

² Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/09/01>

1.3 Ontwikkelingen in regionale ecosystemen voor economische groei

In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft Birch Consultants en Utrecht Center for Entrepreneurship (onderdeel van Universiteit Utrecht) onderzoek gedaan naar de rol van het openbaar bestuur in regionale ecosystemen voor ondernemerschap². Regio FoodValley is bij verschillende kennissessies betrokken geweest.

Deze studie maakt duidelijk dat in veel regio's geworsteld wordt met de inrichting van de governancestructuur en de rol (en bevoegdheden) van de overheid én van bedrijfsleven en kennisinstellingen daarbinnen. Kan autonomie worden overgedragen, en zo ja, hoe wordt dan verantwoording afgelegd - bijvoorbeeld aan gemeenteraden? Deze studie maakt echter óók duidelijk dat grote maatschappelijke opgaven zich alleen laten oplossen door samen te werken. Economisch beleid wordt gemaakt met bedrijven en kennisinstellingen.

De aanbeveling uit dit onderzoek om tot regiodeals te komen, is door het nieuwe kabinet opgepakt. Niet met steden alleen, maar de schaal van regio's - waarbinnen partijen zich ook verplichten samen aan nieuwe oplossingen te werken - is voor het kabinet voorwaarde om als Rijk bij te dragen.

1.4 Regio FoodValley: topsector én regionaal ecosysteem in één.

FoodValley - en daarbinnen vooral de WUR en de daaraan verbonden instellingen - is ver buiten de grenzen van de regio toonaangevend op het gebied van kennis over agrifood. Ondernemingen in Regio FoodValley zijn geregeld internationaal marktleider of behoren qua ontwikkelingen tot de wereldtop. Het percentage werkgelegenheid in de topsector agrifood was in 2015 18,7 procent - in absolute aantallen betreft het 28.510 banen binnen de Regio FoodValley³. Als Regio FoodValley koesteren we het topcluster; het heeft de regio onmiskenbaar veel gebracht. Wel realiseren we ons dat het topcluster gebouwd is op een breder fundament.

Samen met onze partners zijn we tot de conclusie gekomen dat onze economische samenwerking toe is aan een volgende fase. Meer slagkracht,

/openbaar-bestuur-in-regionale-ecosystemen-voor-ondernemerschap

³ Bron: AgroFoodmonitor Ede 2016.

samenhang en samenwerking is nodig om resultaten te boeken en bedrijven en kennisinstellingen te binden en te boeien. Stichting Food Valley NL en Regio FoodValley hebben hier ideeën over ontwikkeld en samenwerking gezocht met o.a. WUR, provincies, EBU en Oost NL.

Binnen de regionale samenwerking heeft Regio FoodValley een faciliterende rol als het gaat om het internationaal onderscheidende, kennisintensieve ecosysteem rond Food. De lead ligt meer bij het (inter)nationale top-bedrijfsleven, WUR, provincie, Rijk en partners als Stichting Food Valley NL. De regio waakt over en faciliteert de verbinding van dit ecosysteem met het geheel.

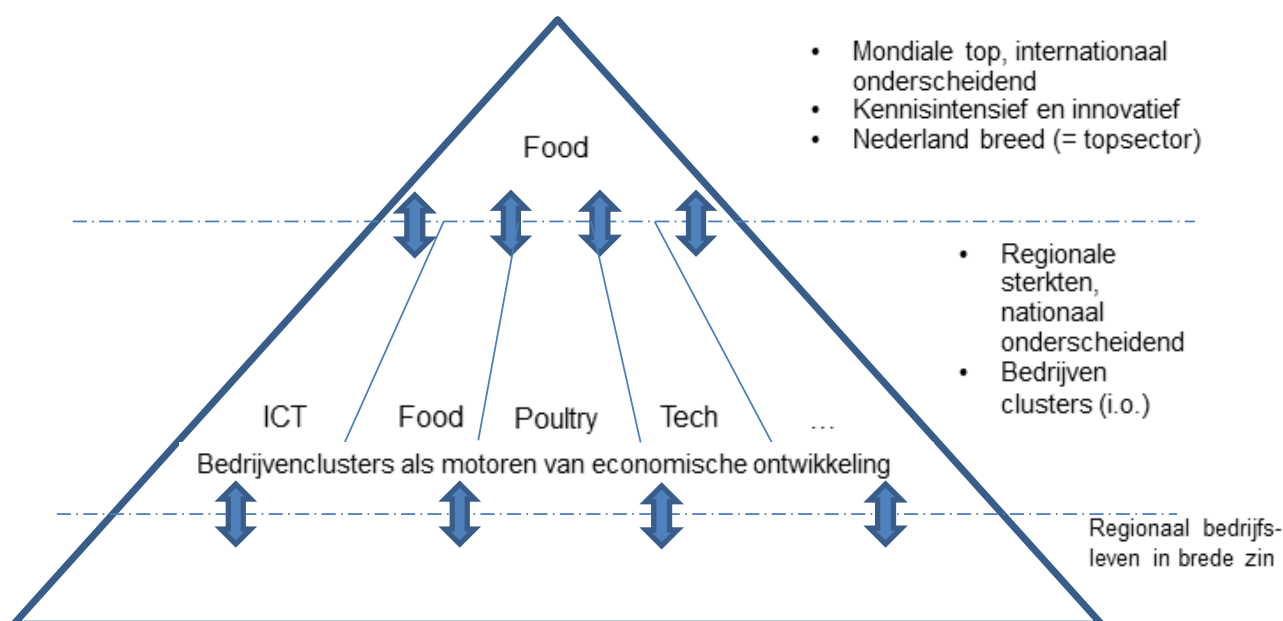
Ontvlechten

Dit besef, dat het topcluster er is, maar dat de regio een sterk fundament is voor dat topcluster en eigenstandig de moeite waard is, brengt met zich mee dat we anders (moeten) aankijken tegen onze Strategische Agenda en de Triple Helix samenwerking. Het topcluster heeft een eigen ontwikkelagenda nodig. De Investeringsagenda FoodValley 2030 - een initiatief van provincie Gelderland - biedt daarvoor perspectief. De Regio FoodValley kenmerkt zich door veel MKB. Soms in de agrifoodsector, maar veelal ook niet. Andere sectoren dragen zeker ook bij aan de regionale economie, zoals ICT, zorg, techniek en dienstverlening.

In de herijking van onze regionale Strategische Agenda willen we nadrukkelijker aandacht geven aan regionaal sterke bedrijvensclusters. We spreken nadrukkelijk van 'ontvlechten' en niet van 'onthechten'. Het gaat erom dat het topcluster agrifood (voor een deel) met andere vragen kampt en voor andere uitdagingen staat. Het topcluster vraagt bijvoorbeeld om een programma voor partners van expats, en rechtvaardigt de investering in de internationale school. Regionale bedrijven kunnen bijvoorbeeld meer kampen met personeelstekorten op mbo- of hbo-niveau.

Verbinden

Naast ontvlechten is het nadrukkelijk wel aan de orde óók te verbinden. Ondernemers uit dit gebied moeten en kunnen méér profiteren van de aanwezigheid van het topcluster. De valorisatie van WUR-innovaties moet met prioriteit terecht komen bij het regionale bedrijfsleven, en de WUR en andere kennisinstellingen moeten veel intensiever betrokken zijn bij de innovatievragen van het regionale bedrijfsleven. Daarnaast moeten bedrijven bijvoorbeeld makkelijker gebruik kunnen maken van onderzoeksvoorzieningen van WUR, hbo- of mbo-instellingen en mee kunnen liften met het internationale netwerk van topbedrijven. Dit alles gebeurt al, maar bedrijven geven wel aan dat er onbenutte kansen liggen. De meeste kennisinstellingen en bedrijven hebben behoefte aan een goede regionale verbinding. Interesse bestaat in een goed functionerende arbeidsmarkt, goede bereikbaarheid en een optimaal woon- en leefklimaat.

Figuur 1 verbeeldt het ecosysteem wat FoodValley is.

Verbinding ontstaat het makkelijkst via de lijn van de inhoud; zie daarvoor de volgende alinea. Het is echter ook van belang dat leidende organisaties gezamenlijk leiding nemen om doelen te realiseren. Met betrekking tot de gemeentelijke inzet voeren de gemeentesecretarissen en de regiodirectie tezamen regie over de benodigde inzet. Een doorontwikkeling van de manier van werken wordt in 2018 gerealiseerd. Kern van wat nagestreefd wordt, is dat in ieder geval integraal gestuurd kan worden op resultaten, met duidelijk benoemde rollen en eigenaarschap. Dezelfde doorontwikkeling wordt toegepast in de Triple Helix. Een aantal directeuren van onder nadere Stichting Food Valley NL, WUR, provincie(s) en Regio FoodValley gaan een directietafel vormen met hetzelfde doel: integrale sturing op inzet en resultaat.

1.5 Meer relevantie voor ondernemers

In 2018 loopt de Strategische Agenda af. Veel ondernemers (maar ook regionale bestuurders en raadsleden) hebben aangegeven te zoeken naar meer relevantie van de regionale samenwerking voor henzelf. De Strategische Agenda 'Van Denken Naar Doen' heeft zeker bijgedragen aan een beter vestigingsklimaat, maar heeft onvoldoende bijgedragen aan een scherper profiel van wat Regio FoodValley is en voor ondernemers betekent. Bovendien bestaat een breder gedragen gevoel dat FoodValley ambitieuzer mag zijn. Vanuit bovengenoemde analyse willen wij sterker inzetten op meer relevantie voor ondernemers: meer ondernemers moeten kunnen aangeven waarom ondernemer zijn in FoodValley ook voor hen van belang is.

1.6 Samenhang in werkwijze

Ook zullen we als regio meer dan nu het geval is, met thema's te maken krijgen die zich niet houden aan de bestaande portefeuillevverdelingen. Een voorbeeld hiervan is een onderwerp als circulaire economie. Dit speelt (of zou dat moeten) binnen alle portefeuilles (wonen, economie, food, ruimtelijke ontwikkeling, etc.) maar vraagt een samenhangende aanpak die door alle triple helixpartijen wordt ondersteund. Hetzelfde geldt voor andere maatschappelijke uitdagingen als duurzame energie en klimaat. De uitdaging voor de regio is daarbij: hoe benutten we deze thema's zo dat ook ons bedrijfsleven daar sterker, innovatiever, concurrerender en duurzaam van wordt?

Omdat de huidige besluitvormingsstructuur van de regio is opgebouwd langs de lijnen van de portefeuillevverdeling brengen doorsnijdende thema's nieuwe samenwerkingsvraagstukken met zich mee. Zowel in de samenwerking tussen de regiogemeenten als in de samenwerking met bedrijfsleven en onderwijs- en kennisinstellingen. Hoe deze werkwijze zijn beslag moet krijgen, is nog niet uitgekristalliseerd.

Gemeentesecretarissen en regiodirectie werken deze volgende stap in regionale samenwerking de komende periode verder uit.

2. Financiële cyclus & proces

2.1 Vernieuwing financiële cyclus

Politiek-bestuurlijk bestaat de wens om één keer per jaar te spreken over de financiën voor regionale samenwerking. En wel in de (meerjaren) kadernota, die elk jaar in december door het regiobestuur via de colleges wordt aangeboden aan de gemeenteraden. Vanzelfsprekend geeft de kadernota input voor de meerjarenbegroting. De Kadernota 2019 - 2022 is de eerste die conform deze wens is opgesteld.

Deze werkwijze maakt het mogelijk voor colleges en gemeenteraden - net als bij de gemeentelijke begrotingscyclus - om integrale afwegingen te maken, en daarmee te prioriteren. Het huidige tussentijds collecteren is daarmee in principe voorbij. Dat is een voordeel. Daarnaast hebben we besloten onze manier van werken te veranderen. Programmamanagement kan deze transitie van de financiële jaarcyclus namelijk ondersteunen. Programma's maken het mogelijk om meerjarig vooruit te kijken en te begroten.

Een mogelijk nadeel van de vernieuwde financiële cyclus is inflexibiliteit. Tussentijdse voorstellen met financiële impact, zoals bijvoorbeeld het Manifest van Salentein of voorstellen van triple helixpartners, moeten conform deze werkwijze in principe wachten tot de nieuwe Kadernota. Om dat te ondervangen wordt geadviseerd om met ingang van 2019 binnen de begrotingen van de acht regiogemeenten middelen beschikbaar te hebben voor tussentijdse voorstellen die kunnen rekenen op bestuurlijk en/of politiek draagvlak. Omdat in het algemeen verondersteld mag worden dat werken met een kadernota het steeds makkelijker maakt om een scherp beeld te hebben van wat nodig is, kan dit bedrag qua omvang steeds kleiner worden.

Regiobestuur en gemeenteraden hechten aan transparantie in onze financiën - wie niet eigenlijk. Naast de jaarrekening wordt voortaan ook een halfjaarrapportage gemaakt. Deze halfjaarrapportage, die ook een forecast voor de rest van het jaar zal bevatten, wordt voortaan elke eerste vergadering na het zomerreces aan het regiobestuur aangeboden.

2.2 Kadernota: drie in één

Regionale samenwerking - zowel intergemeentelijk als triple helix - doe je alleen als die maat en schaal bijdraagt om maatschappelijke opgaven op te lossen. Het behalen van resultaten - de inhoud - staat daarmee voorop. Onze resultaten behalen we als Regio FoodValley door

gezamenlijk aan programma's te werken. De werkprogramma's zijn uitgewerkt in hoofdstuk 4 van deze kadernota. De financiering van onze programma's loopt echter niet via de regiobegroting (en dus via de inwonerbijdragen), maar via de gemeentelijke begrotingen. Zoals aangegeven is in 2017 besloten de programmafinanciering voortaan te betrekken bij de behandeling van de kadernota. Daarom brengen wij in deze kadernota in beeld welke middelen gemoeid zijn met de uitvoering van de programma's, ondanks dat de genoemde middelen geen onderdeel uitmaken van de begroting van Regio FoodValley. Het is vervolgens aan de gemeenteraden om aan te geven of ze zich al dan niet herkennen in de na te streven doelen.

Met het vaststellen van de Kadernota 2019 - 2022 committeren gemeenten zich aan de uitvoering van het werkprogramma in hoofdstuk 4, en daarmee aan het beschikbaar stellen binnen de eigen kader- of perspectiefnota's en begrotingen van de benodigde middelen.

De regiobegroting zelf wordt mogelijk gemaakt door een bijdrage per inwoner, en komt ten goede aan enerzijds de intergemeentelijke samenwerking en anderzijds de samenwerking binnen de triple helix. In lijn met de begroting 2018 is in deze kadernota uitgesplitst welk deel van de bijdrage per inwoner ten goede komt aan de intergemeentelijke samenwerking, en welk deel aan de triple helix.

Voor de intergemeentelijke samenwerking komt de inwonersbijdrage vooral ten goede aan:

- Het Bureau Regio FoodValley
- Lobby & public affairs
- Het organiseren van bijeenkomsten
- Diverse communicatie uitingen
- Mobiliteitsfonds (jaarlijkse storting ten behoeve van een aantal regionaal overeengekomen projecten)
- Valleihopper (open einde regeling)

Voor de triple helix geldt eigenlijk een vergelijkbare systematiek. Binnen de regiobegroting is een vast bedrag opgenomen voor met name personeelskosten om te werken aan de uitvoering van de Strategische Agenda. Ook wordt uit de regiobegroting een bijdrage geleverd aan de gezamenlijke marketing en communicatie van (het merk) FoodValley. De uitvoering van programma's komen echter apart voor rekening van de triple helixpartners (de

bijdrage die gemeenten leveren, is al geïncorporeerd in deze kadernota).

Vernieuwing Strategische Agenda

Aangezien de Strategische Agenda in 2018 wordt vernieuwd, kan nu nog niet vooruitgelopen worden daarop - ook niet in financiële zin. Ook zal de in 2018/2019 op te stellen Investeringsagenda FoodValley 2030 mogelijk om inzet van (gemeenten binnen) Regio FoodValley vragen; ook deze is thans nog onbekend. In het overzicht in hoofdstuk 6 is de vernieuwing van de Strategische Agenda dan ook niet opgenomen. Bij de vernieuwing van onze Strategische Agenda worden gemeenteraden vanzelfsprekend betrokken.

Met het vaststellen van de Kadernota 2019 - 2022 verbinden gemeenten zich aan de ambitie (meer slagkracht, samenhang en samenwerking en meer betekenis voor ondernemers) en spreken zij de bereidheid uit om de middelen die nodig zijn om deze ambitie te realiseren in hun eigen begrotingscyclus mee te nemen en vervolgens beschikbaar te stellen aan Regio FoodValley. Met deze inwonersbijdrage wordt de inzet gefinancierd die ten goede komt aan de intergemeentelijke samenwerking en de triple helix.

De herijking van de Strategische Agenda van onze triple helix wordt in de eerste helft van 2018 ter hand genomen en is om die reden financieel niet meegenomen in de Kadernota 2019 - 2022.

Inzetten op bijdragen van derden

Voortdurend zetten wij in om andere partijen te vinden om samen mee op te trekken in het behalen van resultaten. Ook in 2019 zoeken wij partnerships bij bijvoorbeeld de provincies Gelderland en Utrecht. Kansen laten wij niet liggen, maar pakken wij aan.

2.3 Proces vaststelling Kadernota

Portefeuillehoudersoverleggen

In de beide portefeuillehoudersoverleggen van december 2017 is de Kadernota 2019 - 2022 besproken en door de ambtelijke overleggen uiteraard voorbereid. Het concept-Jaarplan is voor

advies aangeboden aan financials en de intermediairs.

Regiobestuur

De Kadernota 2019 - 2022 wordt ter vaststelling aangeboden aan het regiobestuur voor de vergadering van 15 december 2017.

Regiocommissie

De regiocommissie heeft besloten om de financiële cyclus te evalueren en aanbevelingen te formuleren voor verbetering ervan. De commissie toonde zich tevreden over de afgelopen begrotingsbehandeling, maar bekijkt graag hoe dit beter kan. De regiocommissie heeft enthousiast gereageerd op de plannen van de directie. Met name de manier van werken, zoals verwoord in paragraaf 2.1 kan op instemming rekenen. Voorgesteld wordt om een extra raadsinformatiebijeenkomst te organiseren in januari. In een politieke bijeenkomst voor gemeenteraden worden de raden vroegtijdig én gezamenlijk in positie gebracht om kaders aan het regiobestuur mee te geven over doelen en inzet. NB. de reguliere behandelingen in alle afzonderlijke gemeenteraden blijven vanzelfsprekend van kracht.

Gemeenteraden

De Kadernota 2019 - 2022 raakt aan het budgetrecht van gemeenteraden. Raden worden gevraagd om wensen en bedenkingen te uiten. De Kadernota 2019 - 2022 wordt uiteindelijk uitgewerkt in de begroting 2019 die uiterlijk 1 april 2018 aan de raden wordt verstrekt.

Gemeentesecretarissen

De Kadernota 2019 - 2022 wordt geagendeerd voor het overleg van gemeentesecretarissen met de regiodirectie, vooral vanwege de effecten op de intergemeentelijke samenwerking en de doorontwikkeling van de manier van werken.

Griffiers

De Kadernota 2019 - 2022 wordt geagendeerd voor het overleg met de griffiers en de regiodirectie, vooral vanwege effecten op de intergemeentelijke samenwerking en de versterking van de positie van de gemeenteraden.

3. Financiële kaders 2019 - 2022

3.1 Kaders Regiobegroting

3.1.1 Bureau Regio FoodValley

In deze kadernota is ervoor gekozen om de personele kosten apart inzichtelijk te maken voor de subonderdelen intergemeentelijke samenwerking en triple helix.

Vanuit het regiokantoor wordt de (WGR) samenwerking tussen gemeenten op het gebied van economie, werkgelegenheid, voedsel, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en mobiliteit gestimuleerd en gefaciliteerd. In 2018 hebben we een omslag gemaakt naar een meer programmatische aansturing, waarmee we slagvaardiger zijn geworden. Regiodirectie en gemeentesecretarissen nemen samen de leiding om deze omslag in denken en werken te bevorderen.

De bestuurlijke, secretariële en financiële ondersteuning van de bestuurlijke gremia in de WGR-samenwerking, zoals regiobestuur, portefeuillehoudersoverleggen en regiocommissie wordt ondersteund door Bureau Regio FoodValley, evenals het onderhouden van het voor de regionale ambities noodzakelijke interne en externe netwerk. Met als doel: de uitvoering van de werkprogramma's, de Regio FoodValley profileren en het versterken van regionale samenwerking. In 2017 bleek dat een aantal normale begrotingsposten niet of onvoldoende begroot waren. Dat herstellen wij in deze kadernota, door slim te herschuiven.

3.1.2 Versterken lobbykracht: Public Affairs (nationaal en internationaal)

Regio FoodValley werkt met haar triple helix partners aan het leggen en versterken van banden met andere foodregio's, nationaal en internationaal. Deze partnerships zijn gericht op het bevorderen van innovatie, business en lobbykracht. In 2018 evalueren wij onze inzet in Brussel en maken we een plan van aanpak voor 'Haagse' lobby. De uitkomsten betrekken wij bij onze inzet in 2019.

Gezamenlijk met onze partners (provincies, WUR, Food Valley NL e.a.) kan nationaal worden aangehaakt bij de mogelijkheden voor agrifood in het nieuwe regeerakkoord, terwijl internationaal stelling kan worden genomen bij o.a. de doorontwikkeling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, de Food2030-agenda en het volgende Europese kaderprogramma voor onderzoek. Internationale relaties van Regio

FoodValley kunnen bovendien van belang zijn bij het vergroten van kansen voor ondernemers uit de regio.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?

Regio FoodValley en de organisaties en instellingen uit de regio moet worden gezien als relevante gesprekspartners bij nationale en internationale beleidsontwikkeling op het gebied van agrifood (positionering).

De regio en haar partners zijn succesvol in het opzetten van relevante partnerships (netwerkbeheer) en het aanboren van (Europese) fondsen ter ondersteuning van het realiseren van de eigen ambities (fondsenwerving).

Hiertoe wordt het werkplan Brussel van de regio doorontwikkeld tot een geïntegreerde public affairs plan. Samen met relevante stakeholders wordt er gebouwd aan een stevige, slagvaardige public affairs organisatie welke een centrale rol speelt in het coördineren van lobbyactiviteiten op basis van een gezamenlijk opgestelde lobbyagenda. Deze agenda richt zich op alle niveaus: Brussel, Den Haag en de provincies. Er wordt samengewerkt met een lobbydossier dat steeds actueel gehouden wordt.

Om regionale ondernemers te ondersteunen bij het benutten van internationale kansen wordt, in nauwe samenspraak met organisaties die al actief zijn op dit gebied, de rol die de regio hierin kan spelen verder uitgewerkt. Relevante internationale focusgebieden worden in kaart gebracht en gerichte acties worden geformuleerd.

Lobby en public affairs zijn instrumenten om je doelen te bereiken. De lobby in Brussel is behoorlijk succesvol opgepakt en levert steeds meer concrete resultaten op. In Den Haag, maar ook in Duitsland is de Regio FoodValley niet structureel actief, terwijl daar, met bijvoorbeeld het oog op het regeerakkoord wel alle reden voor is. We zien hierin wel kansen - en bedreigingen als we het niet oppakken. In 2018 hebben we een aanvang gemaakt met een meer gestructureerde aanpak van lobby en public affairs en werken we inmiddels met een concrete en lobbyagenda.

Om vanaf 2019 public affairs ook richting Den Haag gestructureerd op te kunnen pakken, en vooruitlopend aan het hiervoor genoemde plan van aanpak wordt in deze kadernota een aanvullend en structureel bedrag van € 50.000 opgevoerd. Daarmee financieren we overigens

geen extern bureau; we willen bij voorkeur gebruik maken van bestaande functionarissen uit ons eigen netwerk.

Wat hebben we daarvoor nodig?

- Capaciteit voor public affairs met inbreng van diverse stakeholders
- Een breed gedragen, dynamische lobbyagenda
- Een heldere visie op internationalisering
- Middelen om dit op te kunnen zetten

3.1.3 Mobiliteitsfonds

Het Mobiliteitsfonds Regio FoodValley bestaat sinds eind 2013. Het fonds wordt sinds 2014 elk jaar gevoed met € 1 per inwoner. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd en afzonderlijk bij de gemeente in rekening gebracht, waardoor conform planning, voldoende middelen worden gespaard om de vijf afgesproken projecten te kunnen co-financieren:

- Knooppunt Hoevelaken;
- Knooppunt A1-A30;
- Brug bij Rhenen;
- Frequentieverhoging Valleilijn;
- Netwerkvisie.

3.1.4 Valleihopper

Vanaf 1 januari 2017 is er in Regio FoodValley een nieuw regionaal vervoerssysteem operationeel onder de naam Valleihopper. De planning wordt gedaan onder aansturing van een regiecentrale. De vervoerders hebben hierdoor zelf geen invloed op de planning en de vergoeding richting de vervoerders is gebaseerd op uur- en kilometertarieven. De gekozen aansturing van het vervoerssysteem geeft alle vrijheden voor het al of niet gelijktijdig laten combineren van doelgroepen in voertuigen.

Vanaf het schooljaar 2017-2018 is het leerlingenvervoer van de gemeenten Ede, Barneveld, Scherpenzeel, Renswoude en Nijkerk ingestroomd binnen Valleihopper. Wageningen heeft haar leerlingenvervoer samen met een deel van het vervoer naar dagbesteding al in Valleihopper georganiseerd vanaf de start op 1 januari 2017.

De intentie is dat de regiogemeenten in de komende jaren ook hun andere doelgroepenvervoer onder gaan brengen bij de Valleihopper.

In 2018 moet het leerlingenvervoer dat momenteel door de opstartproblemen op een andere manier is georganiseerd ondergebracht worden bij de gecontracteerde regiecentrale. Daarnaast moet in 2018 het contractmanagement beter ingeregeld worden en moet de Valleihopper betrouwbaar en kwalitatief goed vervoer

aanbieden. Ook zal in 2018 tijd geïnvesteerd worden in de doorontwikkeling van de Valleihopper. Mogelijk zullen hiervoor in 2018 diverse pilots worden opgestart

Wat hebben we daarvoor nodig?

In 2019 moet de keus worden gemaakt of de huidige contracten (die lopen tot 1 januari 2020) worden verlengd, dan wel of er opnieuw aanbesteed moet gaan worden. Bij een nieuwe aanbesteding zal extra capaciteit en middelen nodig zijn. Vooralsnog worden de uitgaven per jaar begroot op circa € 7.000.000,-. Deze worden als aparte subbegroting in beeld gebracht, om het reële beeld van de begroting van Regio FoodValley niet te vertroebelen.

3.2 Kaders Triple Helix

Deze kadernota geeft aan dat de personele inzet wordt gesplitst in een deel 'intergemeentelijke samenwerking' en een deel 'triple helix'. In de praktijk is dat echter niet zwart-wit. Als voorbeeld: het verschil van week tot week welke inzet onze directeur levert ten behoeve van de triple helix. Desalniettemin is deze indeling wél gemaakt en valt op hoe groot de personele inzet is ten behoeve van de triple helixsamenwerking. Helemaal passend bij de regionale ambitie!

Een aantal huidige projecten/programma's, bijvoorbeeld circulaire economie en de voedselvisie hebben steeds meer het karakter van triple helixsamenwerking. Dat kan vaak ook niet anders; in de doelen die nagestreefd worden, moet wel samengewerkt worden. Ook hierbij geldt dat de onderverdeling tussen enerzijds de gemeentelijke inzet en anderzijds de triple helix samenwerking diffuus is - en waarschijnlijk altijd in enige mate diffuus zal blijven.

3.2.1 Nieuwe Strategische Agenda

Van de huidige agenda wordt - terecht - gezegd dat deze erg randvoorwaardelijk van karakter is. De nieuwe Strategische Agenda, die wij in nauwe samenwerking met ondernemers en kennisinstellingen, maar ook met veel inbreng vanuit gemeenten en de raden in de eerste helft van 2018 willen opstellen, zal aansprekende inhoudelijke programma's moeten bevatten. Positieve herkenning en aanhaking van ondernemers en deskundigen zien wij nu al bij een aantal inhoudelijke programma's/projecten, zoals circulaire economie. Tegelijk zullen we blijven investeren in de verbetering van randvoorwaarden voor regionale economische ontwikkeling. Vanzelfsprekend zal de vernieuwde regionale agenda verbonden moeten worden met de Investeringsagenda FoodValley 2030. De nieuwe strategische agenda zal niet alleen de gezamenlijke economische ambities moeten verwoorden, maar ook duidelijke doelstellingen

moeten bevatten. Uiteindelijk gaat het om welke concrete resultaten we met elkaar willen bereiken en welke maatschappelijke opgaven we willen oplossen. Hierdoor zal de regio een veel actievere rol kunnen pakken in het realiseren van de gezamenlijke ambities.

In toenemende mate zullen we als regio thema's in triple helixverband oppakken. Om als triple helix resultaten te boeken is wel een andere werkwijze nodig. Kern van wat we nastreven is programmatische aanpak, zodat integraal gestuurd kan worden op het bereiken van de gezamenlijke doelen. Uitgangspunt blijft dat de financiële kaders door de raden worden gesteld. Deze programmatische werkwijze impliceert meer samenhang tussen nu vaak gescheiden publieke en triple helixafstemming. Hoe we dit voor alle partijen doelmatig kunnen vormgeven werken we de komende periode verder uit. De regiodirectie trekt hierin op in nauwe samenwerking met de gemeentesecretarissen. Tezamen voeren ze – in ieder geval voor de inzet vanuit gemeenten – de opdrachtgeversrol uit.

3.2.2 Doorontwikkeling FoodValley

In het kader van de doorontwikkeling van de economische samenwerking in onze regio, hebben wij met onze partners (o.a. Food Valley NL) een aantal hiaten ontdekt waarin/door onze samenwerking minder oplevert dan gewenst. Samen met hen willen we een aantal knelpunten heel pragmatisch gaan oplossen. Daarbij denken wij aan:

- gezamenlijke en/of afgestemde acquisitie
- innovatievragen van MKB
- organiseren van netwerkbijeenkomsten voor/met kennisinstellingen en ondernemers
- marketing & communicatie
- afstemming over en organisatie van beurzen
- afstemming over en de ontvangst van delegaties

Deze activiteiten willen wij samen met partners gaan oppakken, óók samen gefinancierd. In 2018 gaan we hiervoor met partners een proces doorlopen om te komen tot een meer doelgerichte manier van werken (waarbij tevens duidelijk moet zijn welke inzet van partijen wordt verwacht), die tevens aansluit bij het regionale bedrijfsleven. Deze doorontwikkeling van onze manier van werken loopt samen op met de herijking van de Strategische Agenda.

3.2.3 Communicatie & marketing

Door senior communicatieprofessionals van de triple helixpartners is een communicatieplan voor de FoodValley regio opgesteld dat naadloos aansluit bij de ambities uit de Strategische Agenda. Door de marketing en communicatie van

de regio te professionaliseren lukt het niet alleen om inwoners en ondernemers veel beter te informeren over Regio FoodValley en alle projecten, maar ook om een veel sterker en aantrekkelijker imago op te bouwen. Dit moet leiden tot een flinke versterking van de acquisitiekraft van de regio. FoodValley wordt nationaal en internationaal gezien als een sterk merk, daar moet de regio volgens het regiobestuur veel meer van kunnen profiteren. Het communicatieplan is opgesteld als uitvloeisel van de Strategische Agenda en in opdracht van de Triple Helix FoodValley. Door samen te werken aan het merk FoodValley wordt uiting gegeven aan de kracht van onze triple helix samenwerking, die sterker is dan ooit.

Recent is een financiële onderbouwing voor de uitvoering van het communicatieplan uitgewerkt. Daaraan wordt - naast bijdragen van de andere partners, zoals de provincie - vanuit de regiobegroting bijgedragen. Onder andere voor dit doel is een aantal jaar geleden de inwonersbijdrage verhoogd. Samen met partners wordt ingezet op campagnes, ondersteunen voor beurzen, acties, media, materialen, teksten en data voor potentiële investeerders. Daarnaast zullen succesvolle en gewaardeerde activiteiten als de regio-toer en halfjaarlijkse raadinformatiebijeenkomsten in 2018 plaatsvinden en uit de betreffende begrotingspost worden gefinancierd.

In 2019 is één gezamenlijk marketing- en communicatieteam volledig operationeel. Onder één naam is het merk Food Valley internationaal, nationaal en regionaal zichtbaar. Dit team heeft in 2018 alle marketing- en communicatieactiviteiten op basis van lopende en nieuwe projecten binnen Regio FoodValley, Food Valley NL en Triple Helix FoodValley geïnventariseerd. Vanaf 2019 wordt de marketing en communicatie gezamenlijk gefaciliteerd en georganiseerd onder de naam Food Valley. Er is geen sprake meer van versnippering door de verschillende afzenders en/of boodschappen. Food Valley is wereldwijd een sterk merk en staat bekend als een dynamisch business & innovatie eco-systeem.

Voor de regio is het uiteraard van belang om zelf nog een aantal communicatiemiddelen te hebben die uitgebreider ingaan (en zichtbaarheid creëren) op alle facetten van het vestiging- en leefklimaat binnen de diverse gemeentes en de regio zelf. Persberichten en andere communicatie over de regionale programma's blijft ook gewoon vanuit de regio verzorgd worden.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?

Food Valley is wereldwijd bekend als:

- Dynamisch business en innovatie Ecosysteem;
- Veel gevraagd expert in het verbinden van innovatie en bedrijven;
- Vliegwiel dat innovatie, kennis en acquisitie stimuleert en verbindt van agrifood en het juiste klimaat verder ontwikkelt.

Daarnaast weten bedrijven, kennisinstellingen en overheid waar Food Valley voor staat. Zij dragen de juiste boodschap uit en adviseren relevante doelgroepen deel te nemen om innovatiekracht van de bedrijven en kennisinstellingen te versterken. Marketing en communicatie faciliteert hen in de middenmix.

Het marketing- en communicatieteam Food Valley zorgt voor optimale middelen die voor alle partijen toegankelijk en inzetbaar zijn en worden zowel in het Nederlands als in het Engels geproduceerd. In 2018 zijn de basismiddelen gerealiseerd (website, toolbox, video- beeldbank, social media kanalen en een aantal events). In 2019 willen we Food Valley ook fysiek zichtbaar maken door een goede, veelzijdige en representatieve ruimte te hebben die fungeert als werklocatie, ontvangstruimte en etalage.

Voor de regio willen we bereiken dat alle stakeholders goed geïnformeerd zijn wat er in de regio speelt en zij Food Valley kunnen uitdragen en betrekken in hun communicatie en -middelen.

Daarvoor is het van belang dat er in 2019 nieuwe content gecreëerd wordt. Zowel beeld als video. Om de vernieuwingen en toekomstplannen binnen de regio up to date te houden en zichtbaar te maken. Er verandert namelijk veel in de regio: de definitieve plannen en sfeerimpressie van het WFC, R&D van Unilever, intercitystation Ede/Wageningen, de brug bij Rhenen zijn voorbeelden die we nu al weten.

Wat hebben we daarvoor nodig?

- Optimalisatie communicatiemiddelen in het Nederlands/Engels en eventueel in andere talen
- Deelname aan toonaangevende beurzen en events
- Partnerships met toonaangevende en relevante media
- Organisatie van eigen Food Valley en regio events
- Fysieke Food Valley ontmoetings- en werklocatie
- Aantrekken van ambassadeurs
- Contentcreatie (beeld, video, tekst)

4. Werkprogramma's intergemeentelijke samenwerking

De acht gemeenten uit Regio FoodValley werken samen in zeven programma's. De financiering van deze programma's gebeurt voor rekening van de gemeenten en niet via de regiobegroting (en zijn daarom geen onderdeel van de inwonerbijdrage). In deze kadernota wordt in meerjarig perspectief een doorkijk gegeven in deze programma's. Dat moet ook; veel is van waarde. Tegelijkertijd zal de herijking van onze Strategische Agenda ook invloed hebben op de intergemeentelijke werkprogramma's. Bij de herijking worden de gemeenteraden, evenals onze andere partners betrokken.

Bij de vaststelling van het Jaarplan 2018 is bij een aantal projecten aangegeven dat pas middelen beschikbaar komt, nadat het Regiobestuur heeft ingestemd met een daarbij op te leveren plan van aanpak. Deze projecten/programma's/inzet loopt soms door in 2019 en verder. In het financiële schema in hoofdstuk 5 is met een * aangegeven voor welke projecten dat geldt (en is dit *niet* aangegeven in dit hoofdstuk). Vanzelfsprekend geldt dezelfde randvoorwaarde als in het Jaarplan 2018: pas nadat besloten is of een project van start gaat, komen middelen beschikbaar. Om toch een totaal overzicht te construeren, zijn de bedragen zelf, al dan niet voorzien van een *, verder wel meegenomen.

4.1 Programma Economie

4.1.1 Trends en ontwikkelingen

De groei van de Nederlandse economie zet stevig door. Het CPB schat de economische groei dit jaar op 3,3 % en voor 2018 op 2,5 %. Daarna groeit de economie met naar schatting 1,8 % per jaar door. De groei van economie is ook in de Regio FoodValley zichtbaar: In alle partnergemeenten zien we een stijgend aantal bedrijfsoprichtingen alsmede een toename van de werkgelegenheid bij de bestaande bedrijven. Belangrijke groeisectoren zijn agrifood, bouwnijverheid, logistiek en zakelijke dienstverlening. Ook aantal transacties en gronduitgifte (grondverkoop op bedrijventerreinen) neemt toe. De leegstand van bedrijfspandgoed (kantoorruimte en bedrijfspanden) neemt af maar aandacht voor structurele leegstand blijft geboden.

4.1.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?

De Regio FoodValley is een aantrekkelijke locatie voor food gerelateerde kennisintensieve bedrijven en instellingen. De positie van de FoodValley (als spil in de innovatie en kennisoverdracht binnen de agrifoodsector) willen we verder ontwikkelen. De regio wil voorzien in een compleet en onderscheidend aanbod van werklocaties voor alle bedrijfstypen in de agrifoodsector. Voor de ontwikkeling van werklocaties maken de regiogemeenten met elkaar en met de provincies Gelderland en Utrecht meerjarige afspraken in het RPW (Regionaal Programma Werklocaties). Hiervoor is een goed functionerend systeem van monitoring opgezet waarin o.m. terreinuitgifte, 'harde' (vastgestelde) en 'zachte' (nog niet vastgestelde) plannen, leegstand en revitalisatie wordt geregistreerd. De actualisatie van het bestaande afsprakenkader voor PDV-GDV (Perifere en Grootschalige Detailhandel) in 2019 zal tevens deel gaan uitmaken van het RPW.

Tezamen met de provincie Gelderland vindt een intergemeentelijke samenwerking plaats om, middels een gemeenschappelijke visie op gebiedsinrichting, kennis (innovatie, valorisatie) en mobiliteit gezamenlijk te ontwikkelen om de Kennisas Ede-Wageningen uit te laten groeien tot hét kennishart van de Regio FoodValley én Nederland. De Regio FoodValley kennis economie beschikt met de Wageningen Campus over een echte kenniscampus van (inter)nationale betekenis. Het World Food Center (WFC) moet, als icoon en landmark, voor Regio FoodValley een centrum worden waarin de gehele voedselketen - van natuurlijke grondstof tot de productie en verwerking, van verkoop tot bereiding - centraal staat. Andere icoonprojecten in de regio zijn het Poultry Expertise Centre, de ICT Campus en het Food Production Cluster. Bovendien beschikt de regio met de binnenhavens van Wageningen en Nijkerk als overslaghaven (o.a. agribulk) en de (nog te realiseren) Railterminal Barneveld over logistieke knooppunten die voor de Regio Food Valley van grote economische en maatschappelijke waarde zijn en worden gezien als speerpunt voor versterking van de regionale economie.

De regio FoodValley wil uitgroeien tot dé Europese topregio voor gezonde en duurzame voeding. Het aantrekken van nieuwe food-gerelateerde bedrijven vormt een wezenlijk onderdeel van deze ambitie. Om deze acquisitie te optimaliseren vindt een gecoördineerde (proactieve) acquisitie-aanpak plaats. Tevens is er

aandacht voor de toeleverende diensten en de maakindustrie.

Circulaire economie is een belangrijk thema waar met triple helixpartners wordt samengewerkt. Onze regionale economie moet en kan veel meer circulair functioneren, en daarmee een grote bijdrage leveren in duurzaamheid én economische ontwikkeling. In 2019 intensiveren we de samenwerking rondom circulaire economie.

4.1.3 Wat hebben we daarvoor nodig?

- Blijvend goede samenwerking tussen de FoodValley-gemeenten;
- Voldoende capaciteit vanuit de gemeenten om de samenwerking en projecten kwalitatief in te kunnen vullen;
- De middelen voor diverse projecten, waaronder Monitoringwerklocaties, Leegstandsmonitor, Actualisering PDV-GDV en acquisitie uit te kunnen voeren;
- Basisfinanciering voor regionale inzet rond circulaire economie. Daarnaast projectfinanciering, waarbij deelnemende gemeenten op onderdelen kunnen intekenen. In de begroting voor 2019 zal dit als PM-post worden opgenomen.

4.2 Programma Werkgelegenheid

4.2.1 Trends en ontwikkelingen

De belangrijkste trends op de arbeidsmarkt die zich door zullen zetten in 2019 zijn flexibilisering/rol van ZZP'ers, technologisering, inclusie en een leven lang leren. Daarnaast blijven er onevenwichtigheden op de arbeidsmarkt: vraag en aanbod van vacatures en werkzoekenden sluiten niet optimaal op elkaar aan. Dit geldt voor zowel een deel van bijvoorbeeld recente afstudeerders aan de Wageningen UR als voor een deel van de mensen met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt.

4.2.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?

Door ketensamenwerking binnen en tussen de sectoren zorgen we voor een optimaal functionerende arbeidsmarkt. Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten/prioriteiten:

- Arbeidsmarktgericht opleiden: een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt
- Zo veel mogelijk mensen zo regulier mogelijk aan de slag (inclusief ondernemen)
- Alle jongeren een goede start op de arbeidsmarkt
- Verkleinen van discrepanties op de arbeidsmarkt (strategisch beleid)

Daarvoor gaan we uitvoering geven aan de regionale arbeidsmarktagenda en deze verder doorontwikkelen. De werkgeversdienstverlening zal verder worden geperfectioneerd en het servicepunt Leren & Werken zal verder worden doorontwikkeld. Voor specifieke doelgroepen, zoals statushouders, GGZ, jongeren en 55+ zullen we maatwerk leveren om hun afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen en ze aan werk te helpen. Daarbij verbindt de regio zich aan de banenafpraak, onder andere door het project sociaal ondernemen loont en het Regionaal Werkbedrijf.

4.2.3 Wat hebben we daarvoor nodig?

De samenwerking in de arbeidsmarktregio is een netwerksamenwerking met verschillende partners en partijen (triple helix, sociale partners). De centrumgemeente heeft een regiorol in de samenwerking. Voor een groot deel van de bovenvermelde doelen en acties zijn specifieke doeluitkeringen en/of subsidies aan de centrumgemeente uitgekeerd (zoals RWB, statushouders, ggz, jongeren, servicepunt Leren & Werken, etc.). Voor een goede regionale samenwerking is verder nodig:

- Commitment en capaciteitsinzet van partijen
- Voldoende financiële middelen
- Doorontwikkeling programmanagement
- Triple helix partnerschap

4.3 Programma Voedsel

4.3.1 Trends en ontwikkelingen

De wereldbevolking groeit in hoog tempo naar 9 miljard mensen in 2050. Om die groei bij te benen, moet tegen die tijd minstens 50 procent meer voedsel worden geproduceerd dan nu. Voor in steden, waar in 2050 naar schatting 70 procent van de wereldbevolking woont, is een constante aanvoer van gezond voedsel noodzakelijk. Maatschappelijk groeit er een sterk bewustzijn over wat voedsel betekent. De uitdaging is om met een zo klein mogelijke ecologische voetafdruk hieraan te kunnen bijdragen door het realiseren van duurzame voedselsystemen.

Regio FoodValley heeft als ambitie voorop te willen lopen in het realiseren van duurzame voedselsystemen en draagt zo bij aan een efficiënte, gezonde en toekomstgerichte voedselvoorziening, voor eigen inwoners en wereldwijd.

4.3.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?

We willen als gemeenten ons steentje bijdragen aan het realiseren van de ambities van de regionale Voedselvisie van FoodValley. Daarvoor is een regionaal programmamanager voedsel aangesteld.

- De programma manager voedsel verzorgt in 2019:
- De coördinatie en gedeeltelijke uitvoering van de communicatie
- Faciliteren van de governance van het programma

Begroten en opstellen van het werkplan voor 2019 en projectenplannen en het werven van aanvullende financiering vanuit derden (mede overheden, bedrijfsleven, onderwijs) voor algemene financiering programma manager en communicatie en voor projecten.

In 2018 hebben we ingezet op korte voedselketens, eiwittransitie en verspilling. We hebben nader uitgewerkt wat hoe we met de thema's aan de slag gaan en een start gemaakt met de uitvoering. Daarnaast faciliteren we projecten van derden, die vanuit andere invalshoeken werken aan de ambities van de voedselvisie. In 2019 zetten we die lijn voort.

Bij dit programma wordt nadrukkelijk naar de meerwaarde van regionale samenwerking gezocht. Gemeenten blijven hun eigen programma's en speerpunten hebben. Juist waar kansen op regionale schaal wordt het regionaal programma voedsel ingezet.

4.3.3 Wat hebben we daarvoor nodig?

- Middelen voor basisfinanciering (waarmee een regionale programmamanager voedsel wordt betaald) en voor projectfinanciering.
- Blijvend goede afstemming en integrale sturen met andere projecten en programma's

4.4 Programma Energie

4.4.1 Trends en ontwikkelingen

Het rijk is voornemens om samen met de andere overheden en de netbeheerders een Nationaal Programma Energietransitie op te stellen. Het rijk wil graag per regio een plan voor verduurzaming van de bebouwde omgeving om te komen tot een programmatische aanpak met een optimale mix van energiebesparing, duurzame warmte en duurzame opwekking.

VNG, IPO en UvW willen graag samenwerken met het rijk op basis van regionale

energiestrategieën (RES). De regionale energiestrategie bevat de opgave per regio en de doelen die gemeenten, provincies, netbeheerders en andere regiopartners samen willen behalen op de korte en de lange termijn. En monitort op de voortgang.

Regio FoodValley kan de benodigde coördinerende rol spelen als schakel tussen gemeenten en rijk. En namens de regio verantwoording afleggen over haar doelstellingen voor Nationaal programma Energietransitie. Gemeenten blijven hierbij altijd verantwoordelijk voor de eigen lokale aanpak en uitvoering van de maatregelen.

4.4.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?

Samen met de gemeenten en het regionaal netwerk hebben we bepaald welke doelen we op de korte termijn nastreven (5 jaar) en meer op hoofdlijnen welke doelen we willen bereiken voor de periode tot 2030 en voor de periode tot 2050. Met betrekking tot de nationale doelstellingen formuleren we de randvoorwaarden van Regio FoodValley om deze doelstellingen te kunnen halen. Het proces dat we daarvoor in 2018 zijn gestart, leidt tot een besluit waarbij we voor een periode van 5 jaar een programmatische aanpak mogelijk maken.

In 2019 hebben alle gemeenten in de Regio FoodValley inzicht in de ruimtelijke kansen voor energie-initiatieven binnen de eigen gemeente. We maken afspraken hoe we de informatie per gemeente gaan opnemen in de regionale energiestrategie, stemmen af over opwek rond de gemeentegrenzen en bepalen hoe dit vastgelegd kan worden in de omgevingsvisie per gemeente.

Een tekort aan adviseurs, installatiebedrijven of aannemers van goede kwaliteit, zijn een risico voor het gewenste tempo van de energietransitie. Op basis van prognoses onderzoeken we samen met de energiemarkt en de onderwijsinstellingen welke stappen nodig zijn in de regio.

We actualiseren de kennis over biomassa in onze regio en zetten die in het perspectief van onze ambities voor een circulaire economie en in het perspectief dat de rijksoverheid overweegt om grootschalige, centrale mestverwerking in de toekomst verplicht te stellen. We nemen een actieve en kritische rol in als de rijksoverheid hiermee aan de slag gaat. We zoeken naar potentiële initiatiefnemers in onze regio en helpen hen mee om een geschikte locatie te vinden in de regio.

Met betrekking tot de energie-aanpak van bedrijven evalueren we de bestaande aanpakken

per gemeente met bijbehorende resultaten en wisselen de goede en slechte ervaringen uit. Kansrijke projecten en energie-initiatieven faciliteren we financieel of door partijen aan elkaar te verbinden.

De samenwerking met betrekking tot het energieloket en de ondersteuning van de lokale wijkaanpakken wordt voorgezet. We verwachten dat het aantal inwoners dat een beroep doet op het energieloket steeds groter wordt. Het energieloket moet daarom versterkt worden. De informatievoorziening en ondersteuning van het energieloket moet steeds meer aansluiting vinden bij de lokale transitieprocessen van gemeenten naar gasloze wijken.

4.4.3 Wat hebben we daarvoor nodig?

- Middelen voor een regionale energiestrategie, netwerkbijeenkomsten en bijbehorende communicatie en verschillende energieprojecten.
- Medewerking van gemeenten om een eigen proces te doorlopen om ruimtelijke kansen inzichtelijk te maken.
- Goede, blijvende samenwerking met het bedrijfsleven en hun vertegenwoordigers in de regio.

4.5 Programma Ruimtelijke Ontwikkeling

4.5.1 Trends en ontwikkelingen

Binnen het werkprogramma RO richten wij ons op een aantal focusthema's uit de Gebiedsvisie Regio FoodValley (2013) te weten: vernieuwing van de landbouw, een aantrekkelijke leefomgeving, duurzaamheid en recreatie. De focus ligt hierbij op het buitengebied.

De landbouw is een belangrijke speler in het buitengebied van Regio FoodValley. Er spelen diverse trends en ontwikkelingen zowel binnen de landbouw, als op maatschappelijk en economisch vlak. In de agrarische sector is er sprake van een voortgaande beweging naar schaalvergroting terwijl maatschappelijk de aandacht voor gezondheid, gezond voedsel (korte ketens), energietransitie, een groene leefomgeving, bodem en biodiversiteit (natuurinclusieve landbouw) toeneemt. Het wordt steeds lastiger de economische basis, die voor een vitaal platteland van groot belang is, overeind te houden. Hierbij komt dat de schaalvergroting in de landbouw ertoe leidt dat veel ondernemers de komende decennia zullen stoppen. Dit vraagt om een passend antwoord vanuit Regio FoodValley.

Vanuit het werkprogramma RO worden de ontwikkelingen in de landbouw op de voet gevolgd en waar nodig wordt het initiatief genomen door projecten te initiëren en inbreng te leveren in landelijke en provinciale trajecten.

Daarnaast liggen er in Regio FoodValley ook kansen op het gebied van recreatie, versterken van natuur en landschap en innovatie en duurzaamheid.

4.5.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?

De focusthema's m.b.t. RO uit de gebiedsvisie Regio FoodValley zijn vertaald in een aantal concrete projecten. Afhankelijk van de ontwikkelingen die zich voordoen, worden nieuwe projecten opgepakt. Met het oog op de Omgevingswet die in 2021 in werking treedt, vindt er regionale afstemming en kennisuitwisseling plaats tussen gemeenten en stakeholders. Regionale kansen in het kader van Omgevingswet worden benut. Hierbij kijken we in 2018 en 2019 ook of de Gebiedsvisie Regio FoodValley herijking behoeft. In combinatie met de herijking van de Strategische Agenda kan dit leiden tot een herijking van het RO-programma.

In 2019 werken we samen met onze partners verder aan een aantal grote projecten, te weten de aanpak luchtkwaliteit (Uitwerking Manifest Gezonde Leefomgeving en Veehouderij), het manifest van Salentein (o.a. kwaliteitsteam agrarische ondernemers) en de opgave met betrekking tot de Vrijkomende Agrarische bedrijfsbebouwing (uitvoering VAB-programma 2017-2019). Indien zich regionale kansen voordoen pakken we op basis van actuele ontwikkelingen RO-thema's op het gebied van de Omgevingswet, versterken natuur en landschap, FoodValley als recreatie aantrekkelijke regio.

4.5.3 Wat hebben we daarvoor nodig?

- Goede ambtelijke en bestuurlijke samenwerking
- Gemeentelijke bijdragen
- Inzet ambtelijke capaciteit van de acht gemeenten
- Provinciale subsidies (Utrecht en Gelderland)
- Samenwerking met verschillende stakeholders (o.a. Rijk, LTO, PEC, O-gen, WUR, Regio Amersfoort, Rabobank)

4.6 Programma Wonen

4.6.1 Trends en ontwikkelingen

Wij verwachten in 2019 een doorzettende economische groei en daarom verdere stijging van kooprijzen en een relatief hoog transactieniveau. Tegelijk is de verwachting dat de 'inhaalslag' op de koopwoningmarkt achter rug is, en de stijgingen zullen afvlakken. Autonome ontwikkelingen als bevolkingsgroei en vergrijzing zullen doorzetten. Dat betekent ook een blijvende en wellicht toenemende vraag naar betaalbare huur- en koopwoningen, juist in de middenhuur en sociale huur. Het energiezuinig en levensloopbestendig maken van de bestaande voorraad blijven onverminderd een grote opgave.

4.6.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?

Strategische doel is: het vergroten van de aantrekkelijkheid, wervingskracht en betaalbaarheid van het wonen in de regio Food Valley. Wat ons daarbij voor ogen staat en hoe we in de regio daarvoor willen samenwerken, willen we in 2019 opschrijven in een visie op de kwaliteit van het wonen in Food Valley. De visie zal opgebouwd zijn uit zes kwaliteitsthema's (die in november 2017 in het regiobestuur zijn vastgesteld). In 2018 en 2019 zullen de thema's 'bottom-up' worden uitgewerkt. Voor 2019 zijn dat in ieder geval de thema's bestaande woningvoorraad/wonen en zorg, duurzaamheid en binnenstedelijke herontwikkeling (de andere drie thema's zullen zoveel mogelijk in 2018 worden uitgewerkt).

De acht regiogemeenten hebben elk een thema geadopteerd om uit te werken. Dit doen de gemeenten niet alleen, maar samen met provincies, woningcorporaties en marktpartijen. Wij maken daarbij gebruik van een procesregisseur die de verbinding tussen de kwaliteitsthema bewaakt en zorgt voor tijdige productie.

In 2019 zullen wij daarnaast de regionale samenwerking continueren als het gaat om de huisvesting van statushouders (zoals Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen), promotie van het wonen in de regio en de Stichting Vastgoedmonitor (Plan- en Vastgoedmonitor).

4.6.3 Wat hebben we daarvoor nodig?

- Afspraken met de acht regiogemeenten over ambtelijke inzet van beleidsadviseurs en andere medewerkers

- Constructieve samenwerking met de stakeholders: provincies Utrecht en Gelderland en Stichting Vastgoedmonitor en woningcorporaties

4.7 Programma Mobiliteit

4.7.1 Trends en ontwikkelingen

Het verkeer loopt de komende jaren (horizon 2040) rond de grote steden vast, is gebleken uit de recente nationale markt en capaciteitsanalyse (NMCA). In de FoodValley is de bereikbaarheid tot nu goed voor de verschillende vervoersmodi, zoals ook bleek uit Netwerkvisie, die in 2014 is opgesteld. Er liggen wel op verschillende terreinen verbeteropgaven voor fiets, OV en auto, ook in combinatie met elkaar. We zullen gezien de ruimtelijke en economische ontwikkelingen van FoodValley en de klimaatafspraken in Parijs ons vervoersnet verder moeten ontwikkelen, verduurzamen en verbeteren. Dit kan door werk te blijven maken van hoogwaardige verbindingen op regionaal, nationaal en ook internationaal niveau. De mobiliteitswereld is voortdurend in beweging. Ook de FoodValley wil op vlak van mobiliteit blijven vernieuwen en koploper worden, zoals eerder al gebeurde met snelfietsroutes en de WE-pod.

Hoogwaardige en duurzame bereikbaarheid van FoodValley staat centraal met zo weinig mogelijk belasting van de leefomgeving.

4.7.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen in 2019?

We willen een vernieuwde netwerkvisie met daarbij een overzicht van gerealiseerde en nog lopende projecten van regionaal belang. Aan de hand van de vernieuwde netwerkvisie wordt een programma mobiliteit opgesteld, met daarin de speerpunten voor de komende jaren.

Hiervoor moet onze Netwerkvisie worden geëvalueerd en vernieuwd. Aan de hand van de nieuwe netwerkvisie en ontwikkelingen stellen we een programma mobiliteit op, met daarin speerpuntprojecten voor de komende jaren. Het wordt voorbereid in de AO's met ondersteuning door een adviesbureau en besluitvorming in het PHO.

4.7.3 Wat hebben we daarvoor nodig?

- Betrokkenheid en ureninzet van de regiogemeenten
- Middelen voor het evalueren en vernieuwen van de regionale netwerkvisie

5. Financiële kaders 2019 - 2022

5.1 Inwonerbijdrage stijgt niet; wel vindt prijsindexering plaats

Voor Regio FoodValley is de CAO voor gemeenteamttenaren van toepassing. En omdat het grootste deel van het regiobudget aan salarissen wordt besteed, zijn de cao-onderhandelingen belangrijke ontwikkelingen om te volgen. In 2017 zijn ambtenarensalarissen ongeveer 1,5 procent gestegen en in 2018 1,75 procent. Vanwege de economische ontwikkeling wordt verwacht dat de cao in 2019 met een groter percentage zal stijgen. Om die reden zal in de begroting gerekend worden met een verwachte stijging van de salarislasteren van twee procent. Ook de overige posten in de begroting zullen conform de CPB prijsindex worden begroot. De prijsindexering is nog niet bekend. In de begroting rekenen we daarom met een verwachte prijsindexering van twee procent. Behalve deze inflatiecorrectie stellen wij voor 2019 geen verhoging van de inwonersbijdrage voor. Eerst vernieuwen wij, in samenspraak met de gemeenteraden en onze partners, onze Strategische Agenda; pas daarna komt aan de orde of bij een gewijzigd ambitieniveau een gewijzigde begroting nodig is. Dat is de juiste volgorde.

Bij het berekenen van de inwonersomslag worden de cijfers van het CBS gebruikt. Het CBS publiceert maandelijks de nieuwe inwoneraantallen. Voor de begroting 2019 hanteren we de CBS-opgave van het aantal inwoners per gemeente op 1 januari 2018.

5.2 Meerjarenraming 2019-2022

In de bijgaande tabel is de opbouw van de meerjarenraming 2019 - 2022 weergegeven. Uitgangspunt voor de Kadernota 2019-2022 is de meerjarenbegroting 2018, jaarschijf 2019. Behalve de inflatiecorrectie stellen wij zoals gezegd geen verhoging van de inwonersbijdrage voor. Wel stellen wij de volgende wijzigingen van de nieuwe begroting voor die structureel doorwerken in 2019 en verder:

- In 2017 zijn zes van acht gemeenten ertoe overgegaan om ook het leerlingenvervoer onder te brengen bij Valleihopper. Daarmee stijgt de begroting enorm. Inkomsten en uitgaven zijn echter gelijk. In 2017 is tevens een budgetneutrale begrotingswijziging vastgesteld ten aanzien van Valleihopper. Dit werkt structureel door.
- De post onvoorzien is ten opzichte van de begroting onvoldoende hoog ingeschat en wordt met € 10.000 opgehoogd naar € 20.000.
- Regio FoodValley volgt de rechtspositionele afspraken die gelden voor gemeente Ede. In 2017 bleek echter dat diverse (en ook gebruikelijke) personele uitgaven, zoals opleiding, jubilea, etc. volstrekt en structureel onvoldoende begroot werden. De post 'overige personele lasten' wordt daarom structureel opgehoogd naar € 30.000.

5.3 Nieuw beleid

- In deze kadernota is een structurele verhoging van opgenomen van € 50.000 om public affairs richting Den Haag structureel te kunnen oppakken. Daarmee wordt alvast geanticipeerd op het in 2018 daartoe op te stellen plan van aanpak.
- Binnen de regiobegroting is nooit rekening gehouden met afschrijvingskosten voor meubilair en inrichting van het Bureau Regio FoodValley. Voorgesteld wordt om € 10.000 per jaar (o.b.v. € 85.000, 10 jaar * 3 procent) op te nemen onder de post 'kantoorkosten'.
- Niet ondenkbaar is dat de herijking van de Strategische Agenda FoodValley (zie hoofdstuk 3), gepaard gaat met een verhoging van het ambitieniveau - zie in dat kader ook de inzet van provincie Gelderland voor een Investeringsagenda FoodValley 2030 - en mogelijk leidt dat tot een verhoging van de financiële inzet door gemeenten. In deze kadernota is dit echter nog niet financieel vertaald. De vernieuwing van de Strategische Agenda vindt plaats in 2018, en wordt bij voorkeur nog vertaald in de gemeentelijke begrotingen voor 2019.

5.4 Overzicht financiën Kadernota 2019 - 2022

Omschrijving	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
LASTEN					
Regio algemeen					
Personeel	€ 355.000	€ 362.000	€ 368.000	€ 374.000	€ 381.000
Overige personele kosten	€ 6.000	€ 30.000	€ 31.000	€ 32.000	€ 33.000
Kantoorkosten	€ 77.000	€ 89.000	€ 91.000	€ 93.000	€ 95.000
Bestuur	€ 30.000	€ 31.000	€ 32.000	€ 33.000	€ 34.000
Beleid	€ 30.000	€ 31.000	€ 32.000	€ 33.000	€ 34.000
Communicatie / werkbudget	€ 71.000	€ 82.000	€ 84.000	€ 86.000	€ 88.000
Public affairs Den Haag*		€ 50.000	€ 51.000	€ 52.000	€ 53.000
Projectkosten	€ 39.000	€ 40.000	€ 41.000	€ 43.000	€ 45.000
Onvoorzien	€ 10.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Toevoeging Mobiliteitsfonds	€ 335.000	€ 342.000	€ 349.000	€ 356.000	€ 363.000
Transparante Btw	€ 59.000	€ 60.000	€ 61.000	€ 62.000	€ 63.000
<i>subtotaal</i>	€ 1.012.000	€ 1.137.000	€ 1.160.000	€ 1.184.000	€ 1.209.000
Triple Helix					
Personeel	€ 451.000	€ 361.000	€ 369.000	€ 376.000	€ 383.000
Projectkosten/marcom	€ 169.000	€ 172.000	€ 175.000	€ 179.000	€ 183.000
Transparante Btw	€ 36.000	€ 37.000	€ 38.000	€ 39.000	€ 40.000
<i>subtotaal</i>	€ 656.000	€ 570.000	€ 582.000	€ 594.000	€ 606.000
Totaal lasten	€ 1.668.000	€ 1.707.000	€ 1.742.000	€ 1.778.000	€ 1.815.000
BATEN					
Regio algemeen					
Alg bijdrage regiogemeenten	€ 573.000	€ 689.000	€ 703.000	€ 718.000	€ 733.000
bijdragen gemeenten mobiliteitsfonds	€ 335.000	€ 342.000	€ 349.000	€ 356.000	€ 363.000
Bijdrage Regio De Vallei	€ 45.000	€ 46.000	€ 47.000	€ 48.000	€ 49.000
Transparante Btw	€ 59.000	€ 60.000	€ 61.000	€ 62.000	€ 63.000
<i>subtotaal</i>	€ 1.012.000	€ 1.137.000	€ 1.160.000	€ 1.184.000	€ 1.208.000
Triple Helix					
Alg bijdrage regiogemeenten	€ 470.000	€ 380.000	€ 388.000	€ 396.000	€ 405.000
alg. bijdrage deelname beurzen		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bijdragen Provincie Geld.	€ 150.000	€ 153.000	€ 156.000	€ 159.000	€ 162.000
Transparante Btw	€ 36.000	€ 37.000	€ 38.000	€ 39.000	€ 40.000
<i>subtotaal</i>	€ 656.000	€ 570.000	€ 582.000	€ 594.000	€ 607.000
Totaal baten	€ 1.668.000	€ 1.707.000	€ 1.742.000	€ 1.778.000	€ 1.815.000
Totaal saldo baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Resultaat	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
* komt beschikbaar na goedkeuring plan van aanpak					

5.5 Overzicht financiën Valleihopper 2019 - 2022

Omschrijving	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
LASTEN	2018	2019	2020	2021	2022
Valleihopper					
Personeel	€ 26.000	€ 71.000	€ 72.000	€ 73.000	€ 74.000
Inzet derden Valleihopper	€ 147.000	€ 122.000	€ 124.000	€ 126.000	€ 129.000
Kantoorkosten	€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000
Communicatie / werkbudget	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
Projectkosten	€ 2.075.000	€ 6.433.000	€ 6.563.000	€ 6.695.000	€ 6.829.000
Transparante Btw	€ 50.000	€ 401.000	€ 409.000	€ 417.000	€ 425.000
Totaal lasten	€ 2.325.000	€ 7.054.000	€ 7.195.000	€ 7.338.000	€ 7.484.000
BATEN					
Valleihopper					
Specifieke bijdragen gemeenten	€ 1.725.000	€ 4.684.000	€ 4.777.000	€ 4.872.000	€ 4.969.000
Bijdragen gebruikers Valleihopper	€ 430.000	€ 439.000	€ 448.000	€ 457.000	€ 466.000
Bijdragen Provincie Geld.	€ 120.000	€ 1.530.000	€ 1.561.000	€ 1.592.000	€ 1.624.000
Transparante Btw	€ 50.000	€ 401.000	€ 409.000	€ 417.000	€ 425.000
Totaal baten	€ 2.325.000	€ 7.054.000	€ 7.195.000	€ 7.338.000	€ 7.484.000
Totaal saldo baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

5.6 Overzicht financiën Werkprogramma's

	2018	2019	2020	2021	2022
ECONOMIE					
KantorenVisie	50.000	0	0	0	0
Monitoring Werklocaties	20.000	12.500	12.500	12.500	12.500
Leegstandsmonitor	20.000	12.500	12.500	12.500	12.500
Zakelijk Toerisme*	20.000	0	0	0	0
Actualisering PDV-GDV*	5.000	15.000	5.000	5.000	5.000
Acquisitie*	50.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Circulaire economie basisfinanciering*	95.000	95.000	95.000	95.000	95.000
Database food	0				
Innovatiemonitor*	120.000	50.000	50.000	50.000	50.000
totaal	380.000	195.000	185.000	185.000	185.000
WERKGELEGENHEID					
bijdrage Locus		20.000			
Doorontwikkeling STAM	88.000	88.000	88.000	88.000	88.000
Doorontwikkeling WSP	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Realisatie Banenafspraken	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Jongeren en werk (JBM)	60.000				
Doorontwikkeling Leren en werken	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Bigday FoodValley 2018	110.110				
Communicatieopgave	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Ggz en werk	90.000				
Werkbudget AMR	175.000				
totaal	1.173.110	758.000	738.000	738.000	738.000
VOEDSEL & CIRCULAIRE ECONOMIE					
Basis financiering programma*	108.500	108.000	108.000	108.000	108.000
Projecten: werkbudget*	40.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Projecten: cafetaria model*	40.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Projecten: cafetaria model*	PM	PM	PM	PM	PM
totaal	188.500	208.000	208.000	208.000	208.000
ENERGIE					
Programmastructuur Regionale Energiestr.*	70.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Bijeenkomsten, communicatie, monitoring*	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Projectbudget*		29.000	29.000	29.000	29.000
Energie-aanpak bedrijven	159.000				
Samenwerking energieloket*	62.000	70.000	75.000	80.000	85.000
Faciliteren energie-initiatieven	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
totaal	341.000	199.000	204.000	209.000	214.000
RUIMTELIJKE ORDENING					
Aanpak Luchtkwaliteit	499.905	249.953			
Manifest van Salentein	350.000				
VAB	156.153	156.153			
Snel internet buitengebied	0				
Div RO thema's	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
totaal	1.086.058	496.106	5.000	5.000	5.000
WONEN					
Vastgoedmonitoring	15.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Wonen, welzijn en zorg	3.000				
Visie op kwaliteit van wonen	22.000	37.500	37.500	37.500	37.500
Middeldure huur	7.500				
Promotie	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
Overige projecten (oa statushouders)	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
totaal	65.000	75.000	75.000	75.000	75.000
MOBILITEIT					
vernieuwen netwerkvisie en opstellen progra	30.000	50.000	50.000	50.000	50.000
totaal	30.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal	3.263.668	1.981.106	1.465.000	1.470.000	1.475.000

5.7 Bijdrage per gemeente - Regiobegroting (excl. Valleihopper en Werkprogramma's)

bijdrage per inwoner			
bijdrage 2018		2,99	
index 2019	2%	0,06	
<i>subtotaal</i>			3,05

Bijdrage per gemeente excl Valleihopper en werkprogramma's	
Barneveld	172.788
Ede	347.740
Nijkerk	128.011
Renswoude	15.636
Rhenen	60.047
Scherpenzeel	29.735
Veenendaal	197.043
Wageningen	118.001
Totaal	1.069.000

Regio FoodValley
Postbus 9022
6711 HK EDE

(0318) 680 667
info@regiofoodvalley.nl
www.regiofoodvalley.nl

Dit is een uitgave van Regio FoodValley
december 2017